

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

19 Ekim 2026 – Sayı 131

Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. **Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.**

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

2blackdot haftalık bülteni yönetici özeti:

Küresel Harcamalar ve Finansal Boyut (Para Nereye Akıyor?)

2,67 Trilyon Dolar

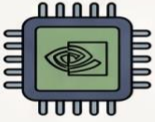
Küresel Yapay Zekâ Harcaması 2,67 Trilyon Dolar (2026)

ABD'li 4 Teknoloji Devinden 730 Milyar Dolar Üstü Altyapı Yatırımı

Amazon 220B\$, Alphabet ~200B\$

Tedarik Zincirinin Zirvesinde Nvidia

96,2 Milyar \$
Çeyreklik Gelir (Temmuz 2026)

3,5 Trilyon Dolar Değer Kaybı ve Balon Biski

2030'a kadar gelir 8,5T \$ beklenirken, 3,6T \$ kalabilir

Kategori / Kurum	Yatırım / Gelir Büyüklüğü (2026)	Stratejik Detay / Odak Alanı
Gartner Global AI Harcaması	2,67 Trilyon \$	Harcamanın %50'den fazlası sonucu, çip ve donanıma gidiyor.
Big 4 Capes (MSFT, GOOGL, AMZN, META)	730+ Milyar \$	1990'ların sonundaki telekom/dot-com döngüsünün zirvesine eşdeğer.
Nvidia Çeyreklik Gelir	96,2 Milyar \$	Veri merkezi geliri 89 milyar \$; bir sonraki çeyrek hedefi 108 milyar \$.
Global VC Yatırımları (Yılın İlk Yarı)	510 Milyar \$	2025'in tamamını geçti; OpenAI ve Anthropic bu paranın %43'ünü aldı.

Jeopolitik Rekabet, Çip Savaşları ve Egemen Yapay Zekâ

ABD Sermaye ve Hesaplama Kapasitesinde %88 ile Lider

ABD: AI Diriyim Sermayesi Payı %88, Hesaplama Kapasitesi ~5x Çin

Çip Kısıtlamaları ve Huawei'nin Yükselişi

Boşluğu Huawei Ascend ve DeepSeek dolduruyor

Ticari Ateşkes ve Karşılıklı Teknoloji Hamleleri

Ocak 2027:
Ateşkes Gzattıldı, AI Diyaloğu

Çin: 23'ü doğrudan AI 40 stratejik teknoloji kısıtlama taslağı

Körfüz Ülkelerinin "Egemen Yapay Zekâ" Yatırımları

BAE
(Stargate 1 GW)

Saudi Arabistan
(Humain 1,9 GW)

Ucuz enerji ve varlık fonları

Avrupa Düzenleyici Güç Ancak Ölçekte Geride

AB Yapay Zekâ Yasası (Dijital Omnibus) 2027/2028'e ertelendi, sermaye payı ABD'nin gerisinde

İş Dünyası, İstihdam ve Verimlilik

Yapay Zekâ Yatırımları Küresel Büyüme %3,1'e Taşdı

2026 Tahmini: %3,1

Petrol fiyatları >100\$, AI dengeleyini etki, %62 donanım ticareti Tayvan/G. Kore

Verimlilik Artışı Vaadi ve Sınırlı Kurumsal Kullanım

0,4-1,3 Puan Artış
(G7, DEGD Tahmini)

Şirketlerin Sadece %5'i Üretken AI'ı Düzenli Kullanıyor
(Goldman Sacha)

Kariyer Merdiveninde "Giriş Seviyesi" Daralması

Toplu işten çıkarma yok, genç işe alımlar azaldı. Rutin bilgi rolleri derhalırken, tecrübe ve örtük bilgi değer kazanıyor

Türkiye'nin Yapay Zekâ Denklemi ve 2026-2030 Stratejisi

2026-2030 Yapay Zekâ Eylem Planı Yürürlükte

1 GW
Veri Merkezi Kapasitesi

10 Milyar \$
Özel Baktör Yatırımı

5 Milyon
Kişiyi Eğitim

10 Bin
İleri Bilsey Uzman

Turkcell ve Google Cloud'dan 3 Milyar Dolarlık Yatırım
(Ankara Bulut Bölgesi Projesi)

1 Milyar \$ Turkcell, 2 Milyar \$ Google

Yerel Sermaye Kısıtı ve Türk Diasporasının Başarısı

Yerel:
1.188 Aktif Girişim, 172 Milyon \$ (Q1 2026)

Diaspora:
639 Milyon \$ (QT), 2 Unisorn (Periodic Labs, Fal.ai)

Türkiye İçin Fırsatlar ve Zorluklar

Fırsatlar:
Stratejik konum, sanayi tabanı, oyun sektörü

Zorluklar:
Yüksek sermaye maliyeti, veri merkezi enerji ihtiyacı, beyin göçü

Geleceği Şekillendirecek 5 Kritik Soru

1. Gelir Yatırma Yetiyecek mi?
Trilyonlarca dolarlık atyapı değer kaybı riski.

2. Enerji Şebekeleri Yeterli Olacak mı?
Kısıtlayıcı faktör: elektrik arzı ve sürdürülebilir enerji.

3. Verimlilik İstatistiklere Ne Zaman Yansıyacak?
AI yayılma hızı, büyüme ve istihdamı belirleyecek.

4. Gençler İçin Kariyer Merdiveni Nazd Yeniden Kurulacak?
Otomasyon sonrası uzman yetiştirme sorunu.

5. Teknoloji Bloklara Bölünecek mi?
İhracat kısıtlamaları dünyayı farklı ekosistemlere ayırabilir.

YAPAY ZEKÂ DÜNYA EKONOMİSİNİ NASIL YENİDEN YAZIYOR?

“Yapay Zekâ Çağında Para, Güç ve İş”

Giriş: Bir teknolojiden bir ekonomiye

Yapay zekâ, 2026 itibarıyla dünya ekonomisinin en büyük yatırım kalemlerinden biri haline geldi. Araştırma şirketi Gartner'ın Eylül 2026 tahminine göre bu yıl yapay zekaya yapılan küresel harcama yaklaşık 2,7 trilyon dolara ulaşacak. Bu, bir yıl öncesine göre yaklaşık yüzde 50'lik bir artış ve büyüklük demek.

Birkaç yıl önce yapay zekâ, teknoloji sayfalarının konusuydu. Bugün ise merkez bankalarının raporlarında, enerji planlamasında, dış ticaret yasaklarında ve borsa endekslerinin hareketinde belirleyici bir değişken. **ABD'de dört büyük teknoloji şirketinin yalnızca bu yıl veri merkezlerine ayırdığı bütçe 700 milyar doları aşılıyor.** Dünyadaki girişim sermayesinin büyük bölümü yapay zekâ şirketlerine akıyor. Washington ile Pekin arasındaki rekabetin en sıcak cephesi artık çipler.

Yapay zekâ ekonomisi dört soru üzerinden anlaşılmalı çalışılıyor:

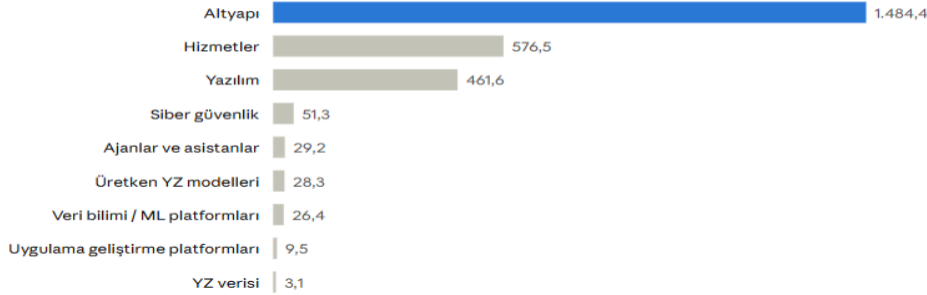
1. **Para nereye akıyor?** Pazarın büyüklüğü, veri merkezi yatırımları, çip üreticileri ve “balon mu?” tartışması.
2. **Kim kazanıyor, kim kaybediyor?** ABD ile Çin arasındaki teknoloji rekabeti ve diğer ülkelerin bu denklemdaki yeri.
3. **İş dünyası ve çalışanlar için ne değişiyor?** Verimlilik beklentileri, istihdam verileri ve hangi mesleklerin dönüşüm yaşadığı.

Rakamlar, 2026 yılı içinde yayımlanmış kurum raporlarına ve şirket açıklamalarına dayanıyor. Ancak bu alanda tahminler çeyrekten çeyreğe güncelleniyor; bu yüzden rakamları kesin ölçümler değil, yönü gösteren işaretler olarak okumak gerekiyor.

1. Para nereye akıyor? Pazarın büyüklüğü ve yatırımlar

Yapay zekâ ekonomisinin bugünkü ana hikayesi, yazılım değil beton, çip ve elektrik. [Gartner](#)'ın tahminine göre **küresel yapay zekâ harcaması 2025'teki 1,79 trilyon dolardan 2026'da 2,67 trilyon dolara çıkıyor; 2027 için öngörülen rakam ise 3,64 trilyon dolar.** Bu paranın yarıdan fazlası veri merkezi sunucularına, yapay zekâ çiplerine ve ağ donanımına gidiyor.

Yapay zeka harcamasının yarıdan fazlası altyapıya gidiyor
2026 tahmini, milyar \$ - toplam 2.670 milyar \$ - altyapının payı %56

Gartner analisti John-David Lovelock, veri merkezi kapasitesindeki bu büyümeyi insanlığın üstlendiği en büyük altyapı projesi olarak tanımlıyor. Aynı raporun ilginç bir ayrıntısı da var: Üretken yapay zekâ, Gartner'ın “heves eğrisinde”¹ 2026 itibarıyla hayal kırıklığı çukuruna girmiş durumda. **Yani şirketler devrimci dönüşüm projeleri yerine, kullandıkları yazılımlara eklenen daha basit yapay zekâ özelliklerine yöneliyor.**

Dört şirket, 700 milyar dolar

Harcamanın merkezinde ABD'nin dört büyük bulut ve internet şirketi var: Microsoft, Alphabet (Google), Amazon ve Meta.

¹ **Heves eğrisi (İngilizcesi Hype Cycle)**, araştırma şirketi Gartner'ın 1995'ten beri kullandığı bir modeldir. Yeni bir teknolojiye duyulan beklentinin zaman içinde nasıl inişli çıkışlı bir yol izlediğini gösterir. Temel fikir şudur: Toplum yeni teknolojileri önce abartır, sonra hayal kırıklığına uğrar, en sonunda da gerçekçi bir değer biçer.

Bu dört şirket 2025'te toplam yaklaşık 410 milyar dolarlık yatırım harcaması yaptı. Nisan 2026'da açıkladıkları planların toplamı yaklaşık 710 milyar dolardı; **Temmuz'daki güncellemelerden sonra bu rakam 730 milyar doları aştı** ([Analysis Atlas](#) derlemesi). Amazon tek başına 220 milyar dolar, Alphabet ise 195–205 milyar dolar aralığında bir yatırım hedefliyor.

Karşılaştırma için: Goldman Sachs, 2025 sonunda yayımladığı bir notta 700 milyar dolarlık bir yıllık harcamanın 1990'ların sonundaki telekom yatırım döngüsünün zirvesine eşdeğer olacağını hesaplamıştı. O zirve, 2000'deki dot-com çöküşüyle sona ermişti².

Bu harcamanın önemli bir kısmı kısa ömürlü donanım gidiyor. Bir veri merkezi binası 30 yıl ayakta kalabilir, ancak içindeki çipler ve sunucular şirket muhasebesinde 5–6 yılda, bazı analistlere göre gerçekte 3 yılda değerini yitiriyor. **Ayrıca maliyetin bir kısmı kapasite artışı değil, fiyat artışı: Microsoft, 2026 bütçesindeki yaklaşık 25 milyar dolarlık kalemin sadece yükselen bileşen fiyatlarından kaynaklandığını açıkladı.**

Kazanan tedarikçiler: Nvidia ve bellek üreticileri

Bu yatırım dalgasının en büyük kazananı çip üreticisi Nvidia. Şirket, Temmuz 2026'da biten çeyrekte 96,2 milyar dolar gelir açıkladı; bu, bir yıl öncesinin iki katından fazla. Gelirin 89 milyar doları veri merkezi işinden geldi ([Nvidia, SEC bildirimi](#)). Nvidia bir sonraki çeyrek için 108 milyar dolar gelir bekliyor.

Talep o kadar güçlü ki yan etkileri tüketici pazarına da taşıyor. Bellek üreticileri kapasitelerini yapay zekâ çiplerinde kullanılan yüksek bant genişlikli belleğe kaydırınca sıradan bilgisayar ve telefon belleği pahalalandı. [Gartner](#)'a göre 2026'nın üçüncü çeyreğinde dünya genelinde bilgisayar satışları, bileşen maliyetlerindeki artış nedeniyle yüzde 22,4 düştü.

Girişim sermayesi: Neredeyse tamamen yapay zekâ

Girişim sermayesi piyasası da aynı yöne akıyor. Crunchbase verilerine göre 2026'nın ilk çeyreğinde dünya genelinde yaklaşık 300 milyar dolarlık girişim yatırımı yapıldı ve bunun yaklaşık yüzde 80'i yapay zekâ şirketlerine gitti. Bu tabloyu dört dev anlaşma belirledi: OpenAI'nin 122 milyar dolarlık turu, Anthropic'in 30 milyar, xAI'nin 20 milyar ve Waymo'nun 16 milyar dolarlık turları ([Pipeline Road, Crunchbase verisi](#)).

Yılın ilk yarısında toplam girişim yatırımı 510 milyar dolarla 2025'in tamamını geçti; OpenAI ve Anthropic bu paranın yüzde 43'ünü tek başlarına aldı.

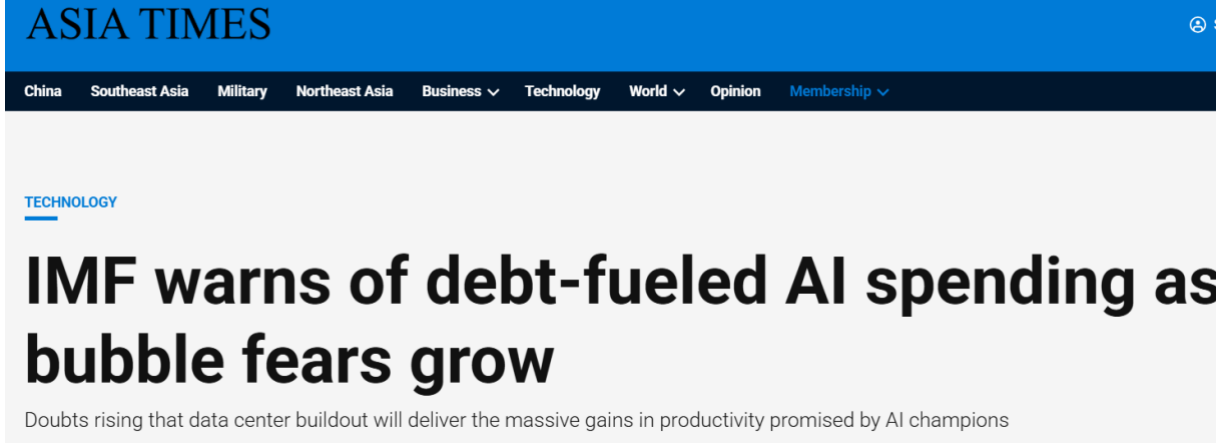
² **Dot-com çöküşü**, 1990'ların sonunda internet şirketlerinin hisselerinde oluşan dev balonun 2000–2002 yılları arasında patlamasıdır. Bugünkü yapay zeka tartışmalarında en sık başvurulan tarihsel örnek budur. 1990'ların ortasında internet hızla yayılırken yatırımcılar, adının sonunda “.com” olan hemen her şirkete para yatırmaya başladı. Nasdaq, Mart 2000'de 5.000 puanın üzerinde zirve yaptı. ABD Merkez Bankası'nın faiz artırımları, kâr etmeyen şirketlerin nakdinin tükenmesi ve yatırımcıların gerçek gelir görmek istemeye başlaması düşüşü tetikledi. Endeks Ekim 2002'ye kadar yaklaşık yüzde 78 değer kaybetti. Trilyonlarca dolarlık piyasa değeri buharlaştı ve ABD 2001'de hafif bir resesyona girdi.

Üçüncü çeyrekte tempo bir miktar yavaşlasa da yapay zekâ yine toplamın yaklaşık üçte ikisini oluşturdu ([AI Weekly, Crunchbase özet](#)). Bu yoğunlaşma, yapay zekâ dışındaki girişimlerin sermayeye ulaşmasını zorlaştırıyor.

“Balon mu?” tartışması

Bütün bu rakamlar akla kaçınılmaz bir soruyu getiriyor: Bu yatırımlar geri dönecek mi? Ekim 2026'da bu soru, ana akım kurumların gündemine girdi.

- **Gelir açığı:** [Gartner](#), veri merkezi sahiplerinin 2030'a kadar yatırımlarını, finansman maliyetlerini ve makul bir getiriyi karşılamak için toplam **8,5 trilyon dolar gelir elde etmesi gerektiğini hesaplıyor**. Oysa veri merkezlerine bağlanabilecek yapay zekâ geliri en fazla 3,6 trilyon dolar olacak. **Kurum, 3,5 trilyon doları aşan altyapı yatırımının değer kaybı riskiyle karşı karşıya olduğunu ve bağımsız yapay zekâ bulut sağlayıcılarının yüzde 80'inden fazlasının 2030'a kadar bağımsızlığını yitireceğini öngörüyor**.
- **Borçla finansman:** IMF'nin Ekim 2026 Finansal İstikrar Raporu, büyük teknoloji şirketlerinin serbest nakit akışlarının hızla eridiğini ve yatırımların giderek daha fazla borçla finanse edildiğini vurguladı ([Asia Times](#)).

- **Döngüsel anlaşmalar:** IMF, bir şirketin diğerine yatırım yapıp karşılığında o şirketin kendi ürünlerini satın almasını sağladığı anlaşmaların, **bir halkada sorun çıkarsa zincirleme kayıplara yol açabileceği konusunda uyarıyor**. Raporda incelenen 14 büyük anlaşmada küçük yapay zekâ şirketlerinin, aldıkları yatırımın karşılığında büyük bulut şirketlerine toplam **1,4 trilyon dolarlık gelecek gelir taahhüt ettiği belirtiliyor** ([Forbes](#)).
- **Piyasada ilk çatlaklar:** Financial Times verilerine göre yapay zekâyla ilgili borçlanma Haziran'daki 113 milyar dolardan Eylül'de 23 milyar dolara geriledi ([Axios](#)).

Karşı görüş de güçlü. Talep gerçek: Bulut şirketlerinin yapay zekâ gelirleri hızla büyüyor, Amazon'un bulut biriminin imzalanmış ama henüz gelire dönüşmemiş sözleşmeleri yüzlerce milyar doları buluyor ve hesaplama kapasitesi hala talebin gerisinde. Bu yüzden tartışma, “**yapay zekâ işe yarıyor mu?**” sorusundan çok, “**yatırımın hızı, gelirin hızını ne kadar aşabilir?**” sorusu etrafında dönüyor. 2000'deki internet balonu da interneti ortadan kaldırmamıştı; ancak aşırı yatırım yapan birçok şirketi silip süpürmüştü.

2. Kim kazanıyor? ABD–Çin rekabeti ve yapay zekânın jeopolitiği

Yapay zekâ, 20. yüzyılda petrolün oynadığı role benzer bir stratejik kaynak haline geldi. Bu kaynağın üç temel bileşeni var: gelişmiş çipler, bu çipleri çalıştıracak enerji ve modelleri geliştirecek sermaye ile yetenek. Bu üçünün üzerinde kontrol kurmak isteyen iki büyük güç var: ABD ve Çin.

Sermaye ve kapasitede ABD'nin üstünlüğü

Para açısından tablo tek taraflı. 2026'nın ilk yarısında yapay zekâ girişimlerine giden sermayenin yaklaşık yüzde 88'i ABD şirketlerine aktı ([DEV Community, Crunchbase özet](#)). [Dealroom](#) verilerine göre 2026'da ABD'deki girişim sermayesinin yüzde 88'i yapay zekâyı giderken bu oran Çin'de yüzde 66, Avrupa'da ise yüzde 56 civarında. Dünyanın en büyük yapay zekâ laboratuvarlarının, en büyük bulut şirketlerinin ve en değerli çip tasarımcısının ABD'de olması, bu üstünlüğün temelini oluşturuyor. ABD'li düşünce kuruluşları, toplam yapay zekâ hesaplama kapasitesinde ABD'nin Çin'e karşı yaklaşık beş kat önde olduğunu tahmin ediyor ([American Compass](#)).

Çip savaşı: İhracat kontrolleri işe yarıyor mu?

Washington, 2022'den bu yana Çin'in en gelişmiş yapay zekâ çiplerine ve çip üretim makinelerine erişimini kısıtlıyor. Ancak bu politika düz bir çizgide ilerlemedi. Ocak 2026'da ABD, Nvidia'nın H200 çiplerinin Çin'e satışını “otomatik ret” yerine “vaka bazında değerlendirme” kapsamına aldı; buna karşılık ABD hükümeti bu satışlardan yüzde 25 pay alıyor ([China Briefing](#)). Pekin ise kendi üreticilerini korumak için bu alımları kısıtlamayı tercih etti.

Sonuç: Nvidia, Çin pazarını hızla kaybediyor. IDC verilerine göre şirketin Çin'deki veri merkezi çipi payı 2026'nın ilk yarısında yüzde 34'e geriledi; yapay zekâ hızlandırıcı sevkiyatları bir yıl öncesine göre yüzde 44 azaldı ([Fortune](#)). Nvidia'nın son çeyrek raporunda Çin'e yapılan Hopper serisi çip sevkiyatları veri merkezi gelirinin yüzde 1'inin altında kaldı.

Boşalan alanı Huawei dolduruyor. Çinli yapay zekâ şirketi DeepSeek, Nisan 2026'da Huawei'nin Ascend çipleri için uyarlanmış V4 modelini tanıttı ([BNN Bloomberg](#)). Eylül'de ise Huawei çipleri için altı açık kaynak yazılım aracı yayımladı; bu, Çin'in en zayıf olduğu alan olan yazılım ekosisteminde önemli bir adım.

Eleştirmenlere göre ihracat kontrolleri tam tersi bir etki yarattı: Çin'i kendi çip ekosisteminin kurmaya zorladı. Illinois Üniversitesi'nden Prof. Rakesh Kumar, Çin modellerinin performansta ABD modellerine çok yaklaştığını savunuyor. Ancak aynı Kumar, bunun stratejik bir başarı olsa da ticari bir başarı olmadığını da kabul ediyor: **Çin modelleri dünyada popüler, ama bu modeller çoğunlukla ABD çiplerinde, ABD'deki veri merkezlerinde çalıştırılıyor. En gelişmiş çipleri basan ASML makinelerine erişimi olmayan Çin, eski teknolojiye daha fazla performans sıkıya çalışıyor; bu da maliyeti yükseltiyor.**

Ateşkes, diyalog ve karşı hamleler

Eylül 2026'da Çin Devlet Başkanı Şi Jinping'in Washington ziyareti, gerilimi bir ölçüde yumuşattı. İki ülke ticari ateşkesi 10 Ocak 2027'ye kadar uzattı, 30 milyar dolarlık mal üzerinde gümrük vergisi indirimi üzerinde anlaştı ve yapay zekânın riskleri ile faydaları üzerine bir diyalog başlatma kararı aldı. Yapay zekâyla ilgili olaylar için bir iletişim kanalı kurulacak; ilk toplantı Kasım'da yapılacak ([CNBC](#)). Ancak gelişmiş çiplere yönelik ihracat kontrolleri müzakere masasına hiç gelmedi.

Ateşkesten yalnızca birkaç hafta sonra, 16 Ekim'de Çin karşı hamle yaptı. Pekin, ihracatını kısıtlamayı planladığı 40 stratejik teknolojiyi içeren bir taslak yayımladı; bunlardan 23'ü doğrudan yapay zekâyla ilgili. Listede büyük dil modelleri, yapay zekâ ajanları, çip tasarımları ve belirli performans eşiklerini aşan modellerin ağırlıkları yer alıyor ([The National](#)). Bu, yapay zekâ rekabetinin artık tek yönlü olmadığını gösteriyor: İki taraf da teknolojiyi bir pazarlık aracı olarak kullanıyor.

Avrupa: Düzenleyici güç, yatırımcı değil

Avrupa Birliği, 2024'te kabul ettiği Yapay Zekâ Yasası (AI Act) ile dünyanın ilk kapsamlı yapay zekâ düzenlemesini hazırladı. Ancak hem sanayinin hem de ABD'nin baskısıyla geri adım attı. Temmuz 2026'da yürürlüğe giren “Dijital Omnibus”³ düzenlemesiyle yüksek riskli yapay zekâ sistemlerine yönelik kuralların uygulanması Aralık 2027 ve Ağustos 2028'e ertelendi ([Software Improvement Group](#)). Şeffaflık yükümlülüklerinin çoğu ise devam ediyor.

Avrupa'nın asıl sorunu düzenleme değil, ölçek. Kıtanın yapay zekâ girişimlerine giden sermayedeki payı üç yarıyıldır ABD'ye göre geriliyor. Avrupa'nın ABD bulut şirketlerine bağımlılığı, “dijital egemenlik” tartışmalarını da beraberinde getiriyor.

Körfez ve “egemen yapay zekâ”

Petrol zengini Körfez ülkeleri, ucuz enerji ve devasa varlık fonlarıyla kendilerini yapay zekâ altyapısının merkezi olarak konumlandırıyor. Birleşik Arap Emirlikleri'nde OpenAI ve G42 ortaklığıyla kurulan Stargate UAE'nin ilk 200 megavatlık aşamasının 2026 sonunda devreye girmesi planlanıyor; tesisin hedefi 1 gigavat. Suudi Arabistan'ın devlet destekli şirketi Humain ise Nvidia, AMD ve Amazon ile ortaklıklar kurarak 2030'a kadar 1,9 gigavatlık veri merkezi kapasitesine ulaşmayı hedefliyor ([The Decoder](#)).

+ OpenAI and G42 will build massive AI data center in Abu Dhabi

Maximilian Schreiner May 23, 2025

GPT-Image-1 prompted by THE DECODER

³ Avrupa Komisyonu tarafından 19 Kasım 2025 tarihinde önerilen **Dijital Omnibus** (Digital Omnibus), Avrupa Birliği'nin mevcut dijital mevzuatını sadeleştirmeyi, uyum yüklerini azaltmayı ve işletmelerin rekabet gücünü artırmayı amaçlayan kapsamlı bir yasa teklifi paketidir.

Körfez'in ağırlığı şirket bilançolarında da görülüyor. Yoğun ilgi gören bir halka arzla Mayıs 2026'da borsaya giren ABD'li çip üreticisi Cerebras'ın 2025 gelirinin yüzde 86'sı iki BAE kuruluşundan geliyordu ([Analysis Atlas](#)).

Bu tablo, “egemen yapay zekâ” kavramının yükselişini açıklıyor: Ülkeler, kendi verilerini kendi topraklarında, kendi kontrolündeki altyapıda işlemek istiyor. Ancak bu altyapının çipleri büyük ölçüde hâlâ ABD'den geliyor. Yani egemenlik, çoğu ülke için tam bağımsızlık değil, kimin teknolojisine bağlı olacağını seçme özgürlüğü anlamına geliyor.

3. İş dünyası ve çalışanlar için ne değişiyor? Verimlilik ve istihdam

Yapay zekânın ekonomiye etkisi bugün iki farklı kanaldan geçiyor.

- **Birincisi yatırım kanalı:** Veri merkezi, çip ve enerji harcamaları doğrudan büyümeyi destekliyor.
- **İkincisi verimlilik kanalı:** Yapay zekânın çalışanları ve şirketleri daha üretken kılması.

2026 itibarıyla birinci kanal tüm hızıyla çalışıyor; ikinci kanalın etkisi ise henüz istatistiklere tam olarak yansımış değil.

Büyümenin destekçisi: Yapay zekâ yatırımı

IMF'nin 13 Ekim 2026'da yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm raporu, yapay zekâ yatırımının küresel ekonomiyi ne kadar taşıdığını açıkça gösteriyor. Orta Doğu'daki savaş petrol fiyatlarını varil başına 100 doların üzerinde tutarken IMF, 2026 küresel büyüme tahminini yüzde 3,0'dan yüzde 3,1'e yükseltti. Bu artışın ana nedeni, enerji şokunu dengeleyen yapay zekâ yatırımları ([Al-Monitor](#)).

Yatırımın etkisi ülkeden ülkeye değişiyor. Euro Bölgesi ve İngiltere'nin büyüme tahminleri yapay zekâ yatırımları sayesinde yukarı çekildi. **Asıl kazananlar ise yapay zekâ donanımı tedarik eden ülkeler: Güney Kore, Malezya, Meksika ve Tayland (QNA).** IMF'ye göre küresel yapay zekâ donanımı ticaretinin yüzde 62'si Tayvan ve Güney Kore üzerinden yapılıyor ([FourWeekMBA](#), [IMF özet](#)).

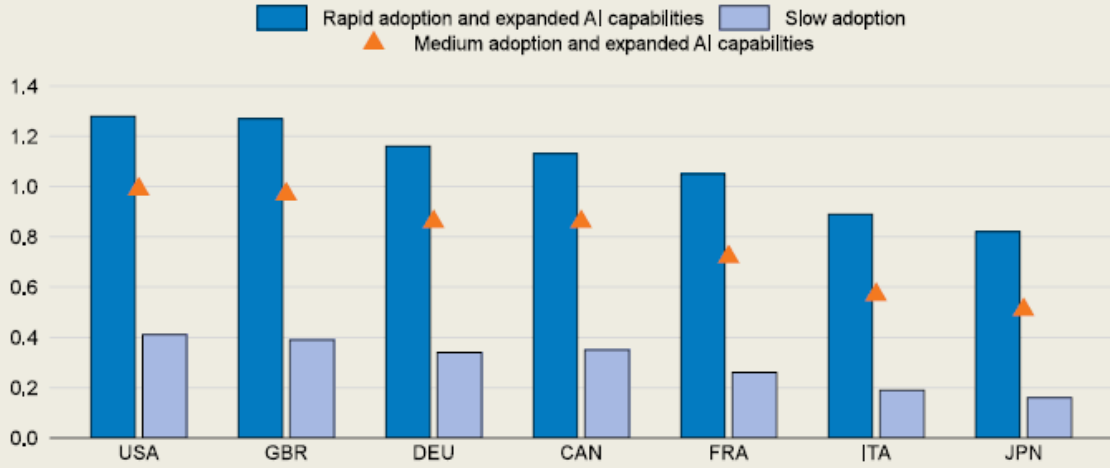
Ancak bu bağımlılık bir risk de yaratıyor. IMF'nin senaryo analizine göre yapay zekâ yatırımlarında sert bir geri çekilme ve varlık fiyatlarında düşüş, 2028'e kadar küresel üretimi yüzde 1,1, ABD üretimini ise yüzde 1,8 azaltabilir ([investingLive](#), [Reuters özet](#)). Aynı rapor, küresel büyümenin yüzde 95'ini yalnızca 32 ülkenin ürettiğine dikkat çekiyor; yapay zekâ bu uçurumu derinleştiriyor.

Verimlilik: Büyük vaat, sınırlı kanıt

Yapay zekânın uzun vadede verimliliği artıracağı konusunda geniş bir uzlaşma var; ancak ne kadar ve ne zaman sorusu açık. OECD'nin modellemesine göre yapay zekâ, yoğun maruz kalan G7 ekonomilerinde önümüzdeki on yıl boyunca yıllık işgücü verimliliğini 0,4 ile 1,3 puan arasında artırabilir. Karşılaştırma için: G7 ülkelerinde 2014–2023 arasında verimlilik artışı yılda ortalama yüzde 0,6'da kaldı ([Conversable Economist](#)). Yani iyimser senaryoda yapay zekâ, son on yılın verimlilik artışını ikiye katlayabilir.

Figure 3. Adoption pace and sectoral specialisation drive the predicted differences in AI-productivity gains across countries

AI's predicted contribution to annual labour productivity growth over the next 10-years, in percentage points

Note: The "Slow adoption" scenario assumes an adoption rate equivalent to the historical diffusion pattern of electricity and that the share of tasks exposed to AI remains constant. The "Medium adoption and expanded AI capabilities" and "Rapid adoption and expanded AI capabilities" scenarios assume adoption rates equivalent to those of the internet/computers and mobile phones, respectively, and an expanding share of tasks exposed to AI as AI becomes increasingly integrated in other digital technologies.

Source: Filippucci, F., Gal, P., Laengle, K. and Schief, M. (2025), "Macroeconomic productivity gains from Artificial Intelligence in G7 economies", OECD Artificial Intelligence Papers, No. 41, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a5319ab5-en>.

StatLink <https://stat.link/v0lz6t>

Bu tahminler bir projeksiyon, gerçekleşmiş bir sonuç değil. Goldman Sachs'ın verilerine göre şirketlerin yalnızca yaklaşık yüzde 5'i üretken yapay zekâyı düzenli üretim süreçlerinde kullanıyor ([iTechGuides](#), [Goldman Sachs özet](#)). Ekonomistlerin sık sık hatırlattığı gibi, elektrik ve bilgisayar gibi genel amaçlı teknolojilerin verimlilik istatistiklerine yansımaları da on yıllar almıştı. Şirketlerin süreçlerini, organizasyonlarını ve çalışanlarının becerilerini yeni teknolojiye göre yeniden düzenlemesi zaman alıyor.

Bu gecikme, ilk bölümde anlatılan "balon" tartışmasının da özü. Bugünkü yatırımlar, gelecekte elde edilecek verimlilik kazançlarına yapılmış bir bahis. Bu kazançlar beklenen hızda gelmezse, yatırımların değeri yeniden fiyatlanacak.

İstihdam: Toplu işsizlik yok, ama ilk basamak daralıyor

"Yapay zekâ işlerimizi elimizden alacak mı?" sorusuna 2026 verileri, manşetlerden daha incelikli bir cevap veriyor. Genel istihdam düzeyinde büyük bir kırılma görülüyor; Danimarka ve ABD'deki ulusal çalışmalar, yapay zekâyı maruz kalma ile toplam istihdam arasında belirgin bir ilişki bulmadı ([Uluslararası Yapay Zekâ Güvenliği Raporu 2026](#)). Ancak etki, kariyerinin başındaki gençlerde yoğunlaşıyor.

Çalışma	Kapsam	Temel bulgu
Stanford Dijital Ekonomi Labı, "Canaries" güncellemesi (Ağustos 2026)	ABD, ADP bordro verileri	Yapay zekâyı en çok maruz kalan mesleklerde 22-25 yaş arası çalışanların istihdamı, beklenen eğilimin yaklaşık %19 altında; deneyimli çalışanlarda benzer bir fark yok
Chandar ve Klein Teeselin, Stanford (Eylül 2026)	41 ülke, 1,25 milyar iş ilanı	Yapay zekâyı benimseyen şirketlerde kıdemli istihdam %6,7 arttı; gençlerin payı yaklaşık 2 puan azaldı
Indeed Hiring Lab (Eylül 2026)	ABD, maaş belirtilen ilanlar	En çok maruz kalan mesleklerde giriş seviyesi ilanların payı 2021-2026 arasında %29'dan %10'a düştü; bu mesleklerde ilan edilen ücretler ise artıyor
PwC ve Dünya Ekonomik Forumu (2026)	48 ülke, 9.000'den fazla genç çalışan	Genç çalışanların %37'si yapay zekanın görevleri orta ya da yüksek düzeyde değiştirdiği mesleklerde çalışıyor

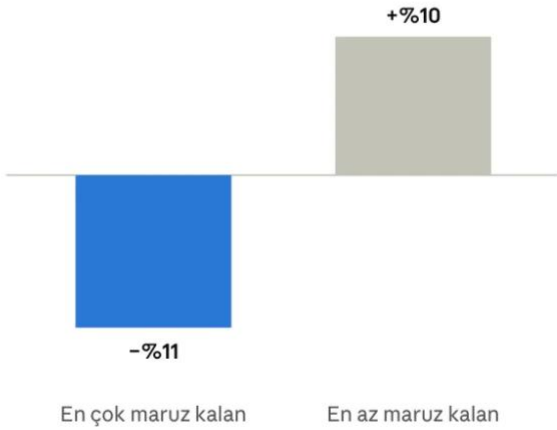
Bu çalışmaların ortak mesajı şu: **Şirketler mevcut çalışanlarını toplu halde işten çıkarmıyor, ama daha az genç işe alıyor.** Stanford araştırmacılarına göre uyum, işten çıkarmalar yerine büyük ölçüde azalan işe alımlar yoluyla gerçekleşiyor ([Four-Leaf özet](#)). Araştırmacılar bunların kesin nedensellik değil, betimleyici bulgular olduğunun altını çiziyor; faiz oranları ve ekonomik döngü de bu tabloda rol oynuyor olabilir.

Yapay zeka gençleri işten çıkarmıyor, işe alımı daraltıyor

Etki, yapay zekaya en çok maruz kalan mesleklerde kariyerin ilk basamağında yoğunlaşıyor

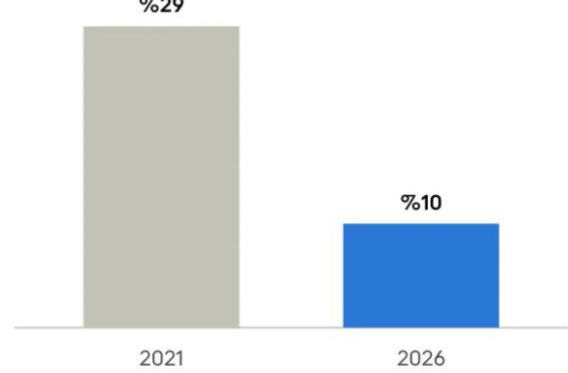
22-25 yaş istihdamındaki değişim

Meslek grubuna göre, Kasım 2022 – Haziran 2026, ABD

Giriş seviyesi ilanların payı

En çok maruz kalan meslekler, ABD

Hangi meslekler dönüşüyor?

Etkinin biçimi, işin doğasına bağlı.

Stanford'un bulgularına göre düşüş, ders kitaplarında öğretilen, belgelenmiş bilgiye dayanan mesleklerde yoğunlaşıyor. Buna karşılık, deneyim ve ustalık yoluyla kazanılan “örtük bilgiye” dayanan işlerde deneyimli çalışanların istihdamı artıyor. Yapay zekânın işi otomatikleştirdiği mesleklerde genç istihdamı azalırken, işi tamamlayıcı olarak kullandığı mesleklerde istihdam sabit kalıyor ya da artıyor.

Pratikte bu, şu anlama geliyor:

- **Baskı altındaki görevler:** Veri girişi, müşteri talebi sınıflandırma, temel kodlama, ilk taslak yazımı, çeviri ve rutin analiz gibi giriş seviyesindeki işlerin tanımlayıcı görevleri.
- **Değer kazanan beceriler:** Muhakeme, müşteri ilişkisi, karmaşık problem çözme, sektöre özgü deneyim ve yapay zekâ araçlarını yönetebilme.
- **Yeni roller:** Yapay zekâ sistemlerini kuran, denetleyen ve iş süreçlerine entegre eden uzmanlıklar.

Belgelenmiş bilgi otomatikleşiyor, deneyimle kazanılan bilgi değer kazanıyor

Aynı alanda bile rutin görevler yapay zekaya kayarken muhakeme gerektiren görevler deneyimli çalışanlara kalıyor

Belgelenmiş (kodlanmış) bilgi	Örtük (deneyimle kazanılan) bilgi
Kurallar, prosedürler, ders kitabında öğretilenler	Muhakeme, sezgi, insan ilişkisi, sahada ustalık
↓ Genç istihdamı azalıyor	↑ Deneyimli çalışanların istihdamı artıyor
Muhasebe asistanı Fatura kaydı, hesap mutabakatı Müşteri hizmetleri temsilcisi Standart soruları şablonla yanıtlama Yeni başlayan yazılımcı Tanımlı bir özelliğin kodunu yazma, test yazma Çevirmen Rutin belge ve kılavuz çevirisi Hukuk asistanı Sözleşme tarama, içtihat özetleme	Mali müşavir Müşteriye vergi stratejisi ve risk tavsiyesi Hemşire Hastanın durumunu yerinde değerlendirme Kıdemli yazılım mimarı Sistem tasarımı, teknik ödünleşim kararları Satış müdürü Kurumsal müşteriyle güven ilişkisi kurma Usta elektrikçi Sahada beklenmedik arızayı teşhis etme

Meslek örnekleri açıklama amaçlıdır; çalışmanın meslek bazında verisi değildir.

Bu dönüşümün en büyük riski, bir “basamak sorunu”. Bugünün deneyimli uzmanları, mesleğe giriş seviyesindeki rutin işleri yaparak öğrendi. Bu işler yapay zekâya devredilirse, yarının uzmanları nasıl yetişecek? Şirketlerin, eğitim kurumlarının ve hükümetlerin önümüzdeki yıllarda bu soruya cevap bulması gerekecek.

4. Türkiye bu tablonun neresinde?

Türkiye, küresel yapay zekâ yarışında ne ABD veya Çin gibi bir öncü ne de Körfez ülkeleri gibi devasa sermayeyle sahneye giren bir oyuncu. Ekonomisinin büyüklüğü, coğrafi konumu, sanayi tabanı ve genç nüfusuyla bu dönüşümden ciddi pay alabilecek bir güç. 2026 yılı, Türkiye'nin bu alandaki hedeflerini ilk kez ölçülebilir rakamlara döktüğü yıl oldu.

2026–2030 Yapay Zekâ Eylem Planı

Türkiye, 18 Ağustos 2026 tarihli Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile 2026–2030 Yapay Zekâ Eylem Planı'nı yürürlüğe koydu. Plan; dört eksen etrafında toplanan 16 eylemden oluşuyor ve uygulaması Ulusal Yapay Zekâ Kurulu tarafından izlenecek ([Webrazzi](#)). Öne çıkan hedefler şunlar:

- **Altyapı:** Veri merkezi kurulu gücünün 2030'a kadar en az 1 gigavata çıkarılması ve bu alanda özel sektör ağırlıklı en az 10 milyar dolarlık yatırımın harekete geçirilmesi.
- **İnsan kaynağı:** 81 ilde kurulacak atölyelerle iki yıl içinde 5 milyon kişiye yapay zekâ eğitimi verilmesi ve 10 bin ileri düzey uzman yetiştirilmesi.
- **Veri:** Sağlık, tarım, savunma ve e-ticaret başta olmak üzere en az 2 bin kamu veri setinin Ulusal Veri Kütüphanesi'nde açılması.
- **Kamu talebi:** Kamu yatırım programı bütçesinin en az yüzde 2'sinin yapay zekâ projelerine ayrılması ve kamunun yerli çözümlerin ilk müşterisi olması.
- **KOBİ desteği:** Yapay zekâ kuponları ve KOBİ ile girişimcilere toplam 20 milyon GPU-saatlik hesaplama kaynağı ([Karar](#)).

Planın hedefleri, mevcut durumla karşılaştırıldığında iddialı. Hükümetin 2025'te açıkladığı verilere göre Türkiye'nin toplam veri merkezi kurulu gücü yaklaşık 250 megavattı ([Teknoblog](#)). Yani hedef, dört yıl içinde kapasiteyi dört katına çıkarmak.

Somut yatırımlar

Bu alandaki en büyük proje, Turkcell ile Google Cloud'un Ankara'da kuracağı ve Türkiye'nin ilk hiper ölçekli bulut bölgesi olacak veri merkezi yatırımı. Toplam 3 milyar dolarlık yatırımın 1 milyar dolarını Turkcell, 2 milyar dolarını Google üstleniyor ([Investing.com](#)). İlk modüllerin 2028–2029 döneminde devreye girmesi bekleniyor. Turkcell'in veri merkezi yatırımları 2026'nın ilk çeyreği itibarıyla 598 milyon avroya ulaştı ([Sabah](#)).

Google, Turkcell ile Türkiye'de 2 milyar dolarlık veri merkezi yatırımı yapacak

Investing.com | Editör Senad Karaahmetovic | Şirket Haberleri
Yayın Tarihi 20 Kas 2025, 12:44

Devlet de teşviklerle sürece dahil oluyor. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın HIT-30 programı kapsamında 1,5 milyar dolarlık HIT–Veri Merkezi Çağrısı ve 1,6 milyar dolarlık HIT–Yapay Zekâ Çağrısı ilan edildi ([Bigpara](#)).

Girişim ekosistemi: Yetenek var, sermaye yok

Türkiye'nin yapay zekâ hikayesindeki en çarpıcı tablo, girişim ekosisteminde. Yapay Zekâ Fabrikası, Endeavor ve Startups.watch'un raporuna göre Türkiye'de 1.188 aktif yapay zekâ girişimi bulunuyor ve Türkiye, Doğu ve Güneydoğu Avrupa'da yapay zekâ alanında milyar dolarlık girişim çıkarabilen tek ülke ([Milliyet](#)).

Ancak sermaye akışı son derece sınırlı. Startups.watch verilerine göre Türkiye'deki girişimler 2026'nın ilk yarısında 87 turda toplam 172 milyon dolar yatırım alabildi ([Capital](#)). Bu rakam, OpenAI'nın 2026 başındaki tek bir yatırım turunun yaklaşık binde 1,4'ü kadar. KPMG ve 212'nin raporuna göre yapay zekâ girişimleri ikinci çeyrekte yalnızca 7 tohum aşama turunda 6,9 milyon dolar toplayabildi ([Forbes Türkiye](#)).

Buna karşılık yurt dışında Türk kurucular tarafından kurulan girişimler çok daha büyük kaynaklara ulaşıyor. Türk diasporası girişimleri yalnızca 2026'nın ilk çeyreğinde 18 turda 630 milyon dolar topladı ([Para Dergi](#)). Diaspora, son bir yılda Periodic Labs ve Fal.ai gibi iki yapay zekâ “unicorn”u çıkardı. Bu tablo, Türkiye'nin yetenek ürettiğini ama bu yeteneklerin değer yarattığı yerin çoğunlukla yurt dışı olduğunu gösteriyor.

Fırsatlar

- **Coğrafya ve bağlantı:** Avrupa, Orta Doğu ve Orta Asya arasındaki konumu, Türkiye'yi bölgesel bir veri ve bulut merkezi için uygun bir aday yapıyor. Eylem planı, İstanbul'u yapay zekâ yatırım diplomasisinin vitrini olarak konumlandırmayı hedefliyor.
- **Sanayi tabanı:** Otomotiv, beyaz eşya, tekstil ve savunma sanayii, yapay zekânın üretimde, kalite kontrolde ve tedarik zincirinde uygulanabileceği geniş bir alan sunuyor. Türkiye için asıl kazanç, model geliştirmekten çok yapay zekâyı üretime yaymakta yatıyor.
- **Oyun ve uygulama deneyimi:** Mobil oyun sektöründe kazanılan veri odaklı ürün geliştirme becerisi, tüketici odaklı yapay zekâ uygulamalarında bir avantaja dönüşebilir.
- **Körfez sermayesi:** Bölgesel yatırımcıların yapay zekâyı artan ilgisi, Türk girişimleri için yeni bir finansman kaynağı olabilir.

Zorluklar

- **Sermaye maliyeti:** Yüksek enflasyon ve faiz ortamı, uzun vadeli altyapı yatırımlarının ve risk sermayesinin maliyetini artırıyor.
- **Enerji:** Veri merkezleri yoğun ve kesintisiz elektrik istiyor. Enerjide dışa bağımlı bir ülke için bu, hem maliyet hem de arz güvenliği sorunu. Eylem planının yılda 10 terawatt-saatlik düşük karbonlu elektrik alımı hedefi bu nedenle kritik.
- **Beyin göçü:** Diaspora verileri, en iyi yeteneklerin ölçeklenmek için yurt dışını tercih ettiğini gösteriyor.
- **Dışa bağımlılık:** Çipler, bulut platformları ve temel modeller büyük ölçüde yurt dışından geliyor. “Egemen yapay zekâ” hedefi, pratikte bu bağımlılığı çeşitlendirmek anlamına geliyor.
- **Avrupa ile uyum:** AB'nin en büyük ticaret ortağı olduğu Türkiye'de, AB pazarına ürün ve hizmet satan şirketlerin AB Yapay Zekâ Yasası'nın gerekliliklerini de takip etmesi gerekecek.

Eylem planı doğru soruları soruyor ve ilk kez ölçülebilir hedefler koyuyor. Başarıyı belirleyecek olan ise uygulama: Hedeflenen 10 milyar dolarlık yatırımın gerçekten gelip gelmeyeceği, eğitim hedeflerinin nitelikli istihdama dönüşüp dönüşmeyeceği ve yerli girişimlerin Türkiye'de kalarak büyüebileceği bir finansman ortamının oluşup oluşmayacağı.

Sonuç: Önümüzdeki yılların beş sorusu

Yapay zekâ ekonomisi, 2026'da tarihin en hızlı yatırım döngülerinden birini yaşıyor. Para, çok az sayıda şirkete ve ülkeye akıyor; getirisi ise henüz büyük ölçüde bir vaat. Bu tablonun nasıl sonuçlanacağını önümüzdeki yıllarda beş soru belirleyecek:

1. **Gelir yatırıma yetiyecek mi?** Büyük bulut şirketlerinin imzaladığı yüzlerce milyar dolarlık sözleşmelerin beklenen hızda gelire dönüşmesi, harcamaları haklı çıkaracak. Dönüşmezse, Gartner'ın uyardığı trilyonlarca dolarlık değer kaybı gündeme gelecek.
2. **Enerji yeterli olacak mı?** Artık sınırlayıcı faktör çipler kadar elektrik şebekeleri. Veri merkezlerinin enerji talebi, elektrik faturalarını ve yerel muhalefeti artırıyor.
3. **Verimlilik istatistiklere yansıyor mu?** Yapay zekânın şirket süreçlerine ne kadar hızlı yayıldığı, hem büyümenin hem de istihdamın geleceğini belirleyecek.
4. **Gençler için kariyer merdiveni nasıl yeniden kurulacak?** Giriş seviyesi işlerin daralması, eğitim sistemlerinin ve şirketlerin yetenek geliştirme yöntemlerinin yeniden düşünülmesini gerektiriyor.
5. **Teknoloji bloklara bölünecek mi?** ABD ve Çin'in karşılıklı ihracat kontrolleri, dünyayı farklı çip, model ve standart ekosistemlerine ayırabilir. Bu da Türkiye gibi orta güçleri hangi teknolojiye bağlanacakları konusunda zor seçimlerle karşı karşıya bırakabilir.

Tarihin öğrettiği bir ders var: Büyük teknoloji dönüşümleri genellikle kısa vadede abartılır, uzun vadede ise hafife alınır. Demiryolları ve internet, yatırımcıların önemli bir kısmını iflas ettiren balonlarla büyüdü; ama sonunda ekonomiyi kökten değiştirdi. Yapay zekâ için de benzer bir yol mümkün. **Bugün asıl soru, yapay zekânın ekonomiyi değiştirip değiştirmeyeceği değil; bu değişimin bedelini kimin ödeyeceği ve faydasını kimin toplayacağı.**

Türkiye için bu, bir yarış kazanmaktan çok doğru konumlanma meselesi. Gerçekçi hedef, en büyük modelleri geliştirmek değil; yapay zekâyı sanayiye, kamu hizmetlerine ve KOBİ'lere en hızlı ve verimli şekilde yayan ülkelerden biri olmak.

Kaynaklar:

Pazar ve yatırımlar

- [Gartner: Worldwide AI Spending to Grow 49.5% in 2026](#) (16 Eylül 2026)
- [Gartner: Over \\$3.5 Trillion of AI Infrastructure Spending Could Be Exposed to Impairment](#) (14 Ekim 2026)
- [Gartner: PC Shipments Declined 22.4% in Q3 2026](#) (12 Ekim 2026)
- [Analysis Atlas: Hyperscaler AI Capex 2026](#) (güncelleme 5 Ekim 2026)
- [NVIDIA, Q2 FY2027 sonuçları, SEC](#) (26 Ağustos 2026)
- [Pipeline Road: Venture Capital Concentrates on Top AI Companies in Q1 2026](#)
- [AI Weekly: Crunchbase Q3 2026 özeti](#)
- [Asia Times: IMF warns of debt-fueled AI spending](#) (14 Ekim 2026)
- [Forbes: How Your Power Bill Is Financing The AI Boom](#) (16 Ekim 2026)
- [Axios: The debt-fueled AI boom is cracking](#) (16 Ekim 2026)

Jeopolitik

- [Dealroom: AI Deep Dive](#)
- [American Compass: Strengthening America's AI Chip Export Controls](#) (Ekim 2026)
- [China Briefing: US-China Relations Timeline](#)
- [Fortune: China's chip sector breakthroughs](#) (16 Ekim 2026)
- [BNN Bloomberg: DeepSeek previews model adapted to Huawei chips](#) (24 Nisan 2026)
- [CNBC: China, US agree to tariff cut and AI dialogue](#) (26 Eylül 2026)
- [The National: China targets AI technology exports with new controls](#) (16 Ekim 2026)
- [Software Improvement Group: EU AI Act Summary](#) (Ağustos 2026)
- [The Decoder: Stargate UAE](#)

İstihdam ve verimlilik

- [AI-Monitor: IMF says AI investment propping up global growth](#) (13 Ekim 2026)
- [QNA: IMF – Investing in AI Boosts Global Growth](#) (13 Ekim 2026)
- [investingLive: 32 countries drive 95% of global growth](#)
- [Conversable Economist: AI and Future Growth \(OECD\)](#)
- [iTechGuides: Will productivity gains arrive in time? \(Goldman Sachs\)](#)
- [International AI Safety Report 2026](#)
- [Four-Leaf: Is AI taking entry-level jobs? \(Stanford ve Indeed çalışmalarının özeti\)](#)
- [PwC ve WEF: AI and the future of entry-level work](#)

Türkiye

- [Webrazzi: 2026-2030 Yapay Zekâ Eylem Planı'nın tüm detayları](#) (18 Ağustos 2026)
- [Teknoblog: Türkiye yapay zekâ planını açıkladı](#)
- [Karar: Türkiye yapay zekâ eylem planı nedir?](#)
- [Investing.com: Google, Turkcell ile Türkiye'de veri merkezi yatırımı yapacak](#)
- [Sabah: Turkcell'den yapay zekâ altyapısına yatırım](#)
- [Bigpara: Bakan Kacır ve HIT çağrıları](#)
- [Milliyet: Yapay zekâda Türk diasporası](#)
- [Capital: Türkiye girişim ekosistemi ilk yarıda 172 milyon dolar yatırım aldı](#)
- [Forbes Türkiye: Startup yatırımları ikinci çeyrekte 559 milyon dolara ulaştı](#)
- [Para Dergi: Türkiye girişim ekosistemi ilk çeyrek raporu](#)

Prof. Dr. Murat KOÇ / Çağ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi